

SC

ත්‍රිපිටකයෙන් හෙළිවන මෙත්තා සංකල්පයෙහි බෞද්ධ

සාරධර්ම පදනම පිළිබඳ විචාර පූර්වක අධ්‍යයනයක්

A Critical Study about Foundation of Buddhist Value in Metta Concept

disclosed by Tripitaka

කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ දර්ශනපති උපාධිය සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලබන ස්වාධීන නිබන්ධනයයි.

සුජිත් නිශාන්ත හේවගේ

ලියාපදිංචි අංකය : FGS / 04 / 02 / 02 / 2005 / 02

ප්‍රවේශ අංකය	588
වර්ග අංකය	

හැඳින්වීම

සාරධර්ම වනාහි කිසියම් සංස්කෘතියකට, ආගමකට, ජන සමාජයකට දේශයකට අනන්‍යවූවක් ලෙස අර්ථදැක්විය හැක. මෙත්ම සාරධර්මවලට එයටම අනන්‍ය වූ සුවිශේෂිත ගති ලක්ෂණ ඇත. සාරධර්ම නමින් හැඳින්වෙන සංකල්පවල බාහිර සම්මුතිමය ස්වරූපය හැඳින්වෙනුයේ ප්‍රතිමාන නමිනි. නමුදු සඳාචාරය යනුවෙන් අදහස් වන සංකල්ප එසේ නොවේ. සඳාචාරයට සාරධර්මවලට මෙන් නොව කිසියම් සුවිශේෂිත සංස්කෘතියකට හෝ ආගමකට පරිබාහිර වූ විසුක්ත පැවැත්මක් ඇත. මේ නිසා සාරධර්ම හා සඳාචාරය සාමාන්‍යය ව්‍යවහාරයේ සමානාර්ථවත්ව භාවිතා වූවද ශාස්ත්‍රීය අර්ථකථන අනුව එය එසේ නොවන බව පැහැදිලි වේ. මේ අනුව සාරධර්ම යන ව්‍යවහාරය සඳාචාරය යන්නට වඩා සංස්කෘතික වශයෙන් සමීප බව පෙනේ. මෙසේ දාර්ශනික අර්ථකථනයන්හි දී සඳාචාරය යන ව්‍යවහාරය ප්‍රතිජානාත්මක විසුක්ත සංකල්ප පැහැදිලි කිරීම සඳහා වඩාත් භාවිතා කරනු ලැබේ.

ත්‍රිපිටකයේ සෑම සංකල්පයකම පාහේ ගැබ්වන සඳාචාර අගය එහි දැක්වෙන සීමිත ආගමික ව්‍යවහාරය ඉක්මවා ඇති බව දක්නට ලැබේ. එය සිය සම්පූර්ණ බවින් වෙන් වෙන්ව පවතින අතික්‍රමණය කර පොදු විශ්ව තලයකට ළඟා වී ඇති බව බොහෝ විද්වතුන් විසින්මත් පිලිගන්නා සුළු කරුණකි. මේ නිසා සාමාන්‍යයෙන් සමය සංකල්ප විශ්ලේෂණය හා විග්‍රහ කිරීම සඳහා භාවිතා කරනු ලබන පොදු මිම්ම වන සාරධර්ම යන්නෙන් බෞද්ධ සංකල්ප නිරීක්ෂණය කිරීම තරමක් අසාධාරණ බව පෙනී යයි. බෞද්ධ දර්ශනයෙහි ගැබ්වන දාර්ශනික සංකල්ප පැහැදිලි කිරීම සඳහා දාර්ශනික ප්‍රස්තුතයක් ලෙස සඳාචාරය යන්න භාවිතා කළ හැකි වුවත් එම සංකල්ප බෞද්ධ සංස්කෘතිය හා මුසු වීමේදී සාරධර්ම යන්න වඩාත් උචිත බැව් හැඟේ. බෞද්ධ සංස්කෘතිය විශ්ලේෂණය කිරීමේදී භාවිතා වන පදය කුමක් වුවත් ප්‍රායෝගික ව්‍යවහාරය තුළ සාමාන්‍යයෙන් එහි ව්‍යංග්‍ය අර්ථය හේදය ඉක්මවා යන ස්වරූපයක් විද්‍යමාන විද්‍යමානවීම මෙහි අසිරිතාවයට හේතුව බැව් සිසුම් ලෙස පිරික්සා බැලූ කල පැහැදිලි වේ.

ප්‍රචේතමින් ත්‍රිපිටකය කියවාගෙන යන කල පැහැදිලිව කැපී පෙනෙන දෙයක් නම් එහි දක්නට ලැබෙන සියළුම ප්‍රතිජානාත්මක සංකල්ප හුදු ශ්‍රාවකයා කෙරෙහි ඇති මෙන් සහගත සිතින් ශ්‍රාවකයා පෙළෙන්නා වූ දුකින් මුදවා ගැනීමේ සද්භාවයෙන් යුතුවම බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කර ඇති බවයි. මේ හේතුව නිසා බුදු දහමෙහි පැහැදිලි කෙරෙන සියළුම සංකල්ප මෙහෙයුම් පාදක කරගෙන ඇති බව පැහැදිලිවම පෙනෙන්නට තිබේ. එසේම බුදු දහම කිසිදු අන්තවාදයක් සේවනය කරන දහමක් නොවේ. ඒ නිසාම බුදු දහමෙහි සඳහන් කිසිදු සංකල්පයක් හුදෙක් බුදු දහමටම පමණක් අනන්‍ය වූ සංකල්ප නොව සමස්ත සමාජ පද්ධතිය විෂයෙහිම හේදයකින් තොරව ආදේශ කළ හැකි බව පැහැදිලි කරුණකි. ඒ නිසාම සම්පූර්ණ බවට සැලකූ කල වුව ද බුදු සමය හුදෙක් ආගමකට වඩා ජීවන මාර්ගයක ස්වරූපයක් ප්‍රකට කරන්නක් බව බොහෝ පෙර අපර දේදිගම බොහෝ විද්වතුන්ගේ පිලිගැනීමට හා සම්භාවනාවට පාත්‍ර වී තිබේ. මේ හේතුව නිසා බුදු සමයෙන් විගද කෙරෙන සංකල්ප සමය සීමාවෙන් ඔබ්බට පැහැදිලිව විහිද යයි. හුදෙක් ගතානුගතිකත්වයෙන් හා සමය සීමාවන්ගෙන් විසුක්ත බුදු දහමෙහි සංකල්ප අතරින් මෙන්ම සංකල්පයට හිමි වී ඇත්තේ අද්විතීය ස්ථානයකි. සමස්ත බෞද්ධ සංකල්ප සියල්ලටම පාදක වනුයේ ලෝකානුකම්පාව ලෙස හැඳින්වෙන මෙන් සහගත ආකල්පය බැවිනි. බුදුරජුන් විසින් සිය දහම ලෝවාසින්නට දේශනාකර ඇත්තේ ලෝකානුකම්පාව නිසාය. මේ සසර

නුවණින් සලකා බැලූ විට මහත් දුකකි. එම නිසා බුදුරදුන් විසින් සසර දුක් විඳින ලෝකවාසීන් කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන් සසරින් මිදීමට මාර්ගය වශයෙන් සිය දහම ඉදිරිපත් කර තිබේ. මේ හේතුව නිසා සෙසු සංකල්පවලට වඩා මෙන්නා සංකල්පය සාරධර්ම පක්ෂයෙන් වඩාත් වැදගත්බව පෙන්වාදිය හැක.

ත්‍රිපිටක කියැවීමේදී එය විග්‍රහ විශ්ලේෂණය කිරීමේදී නවීන ලෝකයා එහි මතුපිට ස්ථරය නොගැඹුරින් දැකීමට මෙන්ම එකවර අර්ථ ගැන්වීම දුෂ්කර වූ ශුෂ්ක දාර්ශනික විචරණ යන ද්වි අන්ත අතරට පැමිණෙන බව පෙනේ. එසේම අර්ථාවබෝධය මඳ බව නිසා ඇතිබව නොයෙක් ගැටළු සහිත ස්ථාන මතුකරමින් පහසුවෙන් නිමාවට පත් නොවන විවිධ තර්ක විතර්ක වාද විවාදාදියට යොමුවන ආකාරය ද දැකගත හැක. එබඳු දේ හටගැනීමට මූලික හේතුව බුදුන් වහන්සේ ශ්‍රී සද්ධර්මය දේශනා කරන ලද ප්‍රධාන අරමුණ අමතක කිරීමයි. නැතහොත් උගත්කමටම වැඩි අවධානය යොමුකිරීම නිසා දහමේ මූලික පරමාර්ථ ගිලිහී යාමයි.ත්‍රිපිටකය හා තදනුබද්ධ බෞද්ධ සාහිත්‍යය මතු පිටින් විචරණය කිරීම තුළින් විදග්ධ නොවූ හා අභිචාර විධිවලට පමණක් සීමා වූ යම් යම් පටු ආකල්ප ව්‍යාප්ත කිරීමට මෙන්ම ශුෂ්ක දාර්ශනික විචරණාදිය කරණකොට ගෙන පාණ්ඩිතය ප්‍රකටකරගැනීමට නිරායාස අවස්ථා සැලසීම විනා සාමාන්‍ය පුද්ගලයෙකුට මින් සිදුවන කිසිදු සෙනක් නොමැත. ශාස්ත්‍රීය ගිණපණය පාදකකරගත් සියුම් නිරීක්ෂණ ශක්තිය භාවිතාකර විචාර පූර්වකව හා සරලව ඉදිරිපත්කරන කරුණු වඩා හොඳින් ග්‍රාහක මනස ග්‍රහණය කිරීමට සමත්කම් දක්වන බව පෙනේ. නිරතුරු බොහෝ අර්බුදකාරී සමාජ වාතාවරණයක ආතතියට පත් සිතින් යුක්තව දිවි ගෙවන බොහෝ දෙනෙකුට සිය දිවි ගමනේදී කිසියම් සැහැල්ලු මානසික වාතාවරණයක් උදාකරගැනීම පිණිස අපක්ෂපාතිව විචාර පූර්වකව බුදු දහම පරිශීලනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් නූතන යුගයේ බොහෝ සෙයින් මතු වූ ඇතැම් විදේශිකයින් තුළ පවා බුදුදහම පිළිබඳ පෙර කිසිදා නොතිබූ උනන්දුවක් වර්ධනය වෙමින් පවතී. එම අවශ්‍යතා සංසිද්ධිම පිණිස උගත් නූතන බේදයකින් තොරව අවස්ථාව සැලසීම ශ්‍රී සද්ධර්ම පරිශීලකයන්ගේ මූලික යුතුකම වේ. එසේම එය මුල් බුදුසමයානුකූල සමය සංකල්පවලට පවා අනුකූල බුදුරදුන් විසින් අනුදත් කාර්යයකි.

මහෝ විද්‍යාව, දර්ශනය, සමාජ විද්‍යාව, අධ්‍යාපන විද්‍යාව යනාදී විෂයයන් අතර රැඳී සිටිමින් කිසියම් සංකල්පයක් විද්‍යාත්මක ලෙස විග්‍රහකර බැලීමේ ප්‍රයත්නයක් මෙන්නා සංකල්පය පිළිබඳ මෙම සංකල්ප විචරණයෙන් දරා ඇත. ඒ සඳහා සෙසු බෞද්ධ සංකල්ප අතරින් මෙන්නා සංකල්පය තෝරා ගැනීමේ ඇති සුවිශේෂිතාවය නම් එය සෙසු බෞද්ධ සංකල්පය සියල්ලෙහි පදනම ලෙස සැලකිය හැකි වීමයි. මෙන්නා සංකල්පය බෞද්ධ සාහිත්‍යය තුළ සඳහන් වන්නට බොහෝ ඇත කාලවකවානුවේ පටන්ම මෙන්නා සංකල්පයට සමාන වෙනත් සමය සංකල්ප පැවතිණි. මෙන්නා සංකල්පයේ ඉතිහාසය දුරාතීතය දක්වා විහිදේ. නොයෙකුත් ඓතිහාසික සාධක මේ පිළිබඳව ඇත. ක්‍රමානුකූලව කාලයක් මුළුල්ලේ විකාශය වීම නිසා එබඳු සංකල්පවල විවිධ හැඩතල හා පරමාදර්ශ ස්වරූප ද දැකගත හැක. ආගම සමාජයේ මානව අවශ්‍යතාවයක් නම් දුරාතීතයේ පටන් මිනිසුන් මුළු මහත් විශ්වයට දක්වන ලද ලැදියාවේ නියම ස්වභාවය කෙබඳුදැයි මින් පෙනේ. එසේම ජීව ස්වභාවය නොතැසී පවත්වා ගැනීමට ආකල්ප කෙතරම් වැදගත්දැයි වටහාගත හැක. එය සමාජ අර්බුද බහුල නූතන සමාජයට හොඳ ආකල්ප ඖෂධයක් ද වේ. එසේම අවස්ථානුකූලව භාවිතාකළ හැකි යහ සමාජ පූර්වාදර්ශයක්ද මින් සැපයෙන බව පැහැදිලිය.